

Nákup elektrických jednotiek do diaľkovej dopravy

Autor: Matej Petroci

Dátum hodnotenia: 12. 03. 2025

Predkladateľ	Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.
Výška nákladov	Investícia: 327,4 mil. eur + 286,5 mil. eur (opcia) Prevádzka (1 rok): 17,9 mil. eur (servis na 10 rokov)

Zhrnutie projektu

Opis projektu	Nákup 8 elektrických jednotiek s opciou na ďalších 7 kusov vrátane servisu na 10 rokov.
Cieľ projektu	Zvýšenie kvality vnútroštátnej a medzinárodnej diaľkovej dopravy a náhrada starších modernizovaných vozňov.
Ďalšie informácie	<p>MF SR hodnotilo v júni 2024 štúdiu, v ktorej Železničná spoločnosť Slovensko (ZSSK) plánovala nákup 35 elektrických rušňov a 10 diaľkových súprav. ZSSK sa následne rozhodla obstarávať rušne a súpravy osobitne. V novembri 2024 podpísala ZSSK zmluvu na prenájom 15 elektrických rušňov s opciou na ďalších 15 kusov (hodnotenie MF SR). V rámci zámeru obstaráť diaľkové súpravy ZSSK predložila vo februári 2025 na hodnotenie aktualizáciu pôvodnej štúdie pred vyhlásením verejného obstarávania (VO).</p> <p>Pri aktualizácii štúdie došlo k zmene rozsahu projektu a k špecifikácii požadovaného typu vozidla. V pôvodnej štúdii mohli byť diaľkové súpravy vo forme buď spojených vozňov ťahaných rušňom alebo ucelených elektrických jednotiek. V aktualizácii sa ZSSK rozhodla už len pre druhú možnosť. Jednotky majú mať kapacitu min. 550 miest, z toho min. 75 miest v I. triede a majú byť stavané na rýchlosť min. 200 km/h. Jedna jednotka je ekvivalentom súprave zloženej z jedného rušňa a 8-10 vozňov. Celý projekt tak kapacitne zodpovedá približne 70 – 130 vozňom. Počet súprav sa pri aktualizácii celkovo navýšil z 10 na 15 kusov, z toho tvorí fixnú časť 8 a opciu ďalších 7 jednotiek. Súčasťou má byť na rozdiel od pôvodnej štúdie aj servisná zmluva na 10 rokov.</p> <p>Celkové náklady na obstaranie diaľkových súprav sa zvýšili z 324 mil. eur na 793 mil. eur. Investičné náklady fixnej časti sú 327, 4 mil. eur a opčnej časti 286,5 mil. eur. Oproti pôvodnej štúdii sa cena zvýšila z dôvodu zmeny rozsahu projektu, inflácii, rastu DPH a vyšších cenových ponúk získaných z prieskumu trhu. Aktuálna jednotková cena tak preyšuje ceny v nákupoch podobných vozidiel v posledných rokoch na Slovensku a v zahraničí. Bližšie podrobnosti o spôsobe realizácie prieskumu trhu a jeho výsledkoch nie sú v štúdii uvedené. Základné požiadavky na kapacitu a výbavu vozidiel sa pri aktualizácii štúdie nemenili.</p> <p>Nové jednotky majú byť využité primárne na expresoch Bratislava – Košice a potenciálne aj v medzinárodnej doprave. ZSSK plánuje využiť jednotky na expresoch Bratislava - Košice, pri ktorých sa uvažuje s predĺžením až do Viedne. V súťažných podkladoch k projektu požaduje ZSSK možnosť rozšíriť schválenie vozidiel aj pre jazdu v Česku a Maďarsku.</p> <p>ZSSK plánuje financovať fixnú časť projektu, nákup 8 elektrických jednotiek, z európskych zdrojov Programu Slovensko. Financovanie opcie nie je nateraz známe a jej realizácia bude pravdepodobne závisieť od dostupnosti financovania.</p>

Hodnotenie projektu

Súlad s investičným plánom a stratégiou	Projekt je formálne v súlade so všeobecným cieľom modernizovať železničné vozidlá, chýba však jasná prioritizácia. Priorizovaný investičný plán pre investície ZSSK, ktorý by porovnal prioritu hodnoteného projektu voči iným projektom, nebol v čase hodnotenia projektu zverejnený. ZSSK pripravila naraz niekoľko
---	---

	projektov obnovy vozidiel za viac ako 1 mld. eur. Nie je jasné, ako sa tieto projektu môžu navzájom ovplyvňovať, ani ktorý z projektov má vyššiu prioritu v prípade obmedzených finančných zdrojov.
Vyhodnotenie cieľov, dopytu a alternatív	<p>Nákup diaľkových elektrických jednotiek je opodstatnený o niekoľko rokov, kedy sa dnešným modernizovaným vozňom skončí životnosť a bude ich potrebné nahradiť. Zámer nahradiť najstaršie vozne je oprávnený, ale realizácia všetkých plánovaných obstarávaní môže viesť k vyradeniu desiatok modernizovaných vozňov v polovici životnosti. Za posledné roky ZSSK nahradila alebo modernizovala väčšinu vozňov a v čase hodnotenia pôvodnej štúdie v júni 2024 zostávalo nahradiť už len 60 starších vozňov. Následne klesla potreba na približne 40 vozňov a ZSSK zároveň pripravila nové projekty zodpovedajúce kapacitne potenciálne až 170 vozňom vrátane predloženého projektu. V prípade realizácie projektu by sa tak 70 až 130 modernizovaných vozňov stalo nadbytočnými v polovici svojej životnosti a aktuálne nie je jasný zámer ich ďalšieho využitia.</p> <p>Do doby nákupu nových jednotiek je vhodnou alternatívou presun najnovších vozňov ZSSK primárne na linku Bratislava – Košice. Kým vznikne potreba nákupu nových diaľkových elektrických jednotiek, môže ZSSK zvýšiť kvalitu dopravy na linke Bratislava – Košice presunmi najnovších vozňov z regionálnych liniek v okolí Košíc. Tam sú dočasne viazané z dôvodu financovania z EÚ zdrojov. Po skončení dopadového obdobia v roku 2028 sa tieto vozne uvoľnia, keďže do regionálnej dopravy budú prichádzať <u>nové nízkopodlažné elektrické jednotky</u>. Časovo tak táto možnosť zodpovedá aj predpokladanému termínu dodania vozidiel z predloženého projektu v rokoch 2028 - 2029. Presun vozňov si môže vyžadovať udelenie výnimky alebo úpravu kategorizácie vlakov, keďže pôvodne boli vozne určené pre regionálnu dopravu a expresy sú formálne označované ako diaľková doprava. V minulosti k podobným zmenám pri využití vozidiel už došlo. Presunmi vozňov sa však nevyrieši potreba nahradiť približne 15 starších vozňov prvej triedy. To je možné zrealizovať buď ich modernizáciou, prenájomom alebo nákupom nových.</p> <p>Nákup všetkých 15 elektrických jednotiek sa zároveň prekrýva s opciou na prenájom 15 rušňov z roku 2024. ZSSK si prenajala 15 rýchlikových rušňov s opciou na ďalších 15, čo dokáže kompletne pokryť potrebu v diaľkovej doprave. Ak by ZSSK pristúpila aj k uplatneniu opcie a aj k nákupu 15 elektrických jednotiek, disponovala by väčším počtom rušňov než reálne potrebuje. To by viedlo k predčasnému odstaveniu rušňov radu 361 už po 10 rokoch od ich modernizácie, t.j. v polovici životnosti. ZSSK by preto mala zabezpečiť koordináciu jednotlivých obstarávaní, aby nedošlo k obstaraniu väčšieho počtu vozidiel ako je potrebné.</p>
Analýza nákladov	Porovnané jednotkové ceny za: 0,00 mil. eur (0 % z celkovej hodnoty)
	Úspora z jednotkových cien: 0,00 mil. eur (porovnanie s databázou ÚHP)
	Iná úspora: 0,00 mil. eur (iná alternatíva)
	Celková úspora: 0,00 mil. eur (0,0 % z celkovej hodnoty)
Ďalšie zistenia a riziká	<p>Aktualizácia štúdie neobsahuje ekonomickú analýzu. Podľa ZSSK je možné aktualizovať analýzu nákladov a prínosov až po získaní konkrétnych ponúk v rámci VO a po prijatí rozhodnutia o realizácii projektu. V analýze nákladov a prínosov by mala ZSSK vyčísliť ako sa zmenia prevádzkové náklady v prípade nákupu nových jednotiek a či to bude mať vplyv na dotačnú náročnosť dotknutých liniek z pohľadu štátu.</p> <p>Zahrnutie servisu do obstarávania zdôvodňuje ZSSK chýbajúcimi internými kapacitami, v aktualizácii však chýba bližšie analytické posúdenie. Podľa ZSSK nie je možné realizovať vyššie stupne údržby plánovaných jednotiek interne, z dôvodu chýbajúcej vhodnej haly. Z ekonomického hľadiska môže byť efektívnejšie, udržiavať komplexné vozidlá ako sú napr. elektrické jednotky u výrobcov alebo</p>

špecializovaných dodávateľov. ZSSK by ale mala vyčíslieť aké by boli náklady rozšírenie kapacít internej údržby a porovnať ich s predpokladanou cenou za externú údržbu.

Odporúčania

- Realizovať nákup nových diaľkových elektrických jednotiek až po skončení životnosti väčšieho počtu modernizovaných vozňov ZSSK o približne 10 rokov.
- Do tej doby presunúť na linku Bratislava – Košice najnovšie vozne ZSSK a zabezpečiť náhradu za najstaršie vozne 1. triedy.
- V prípade realizácie projektu, neuplatňovať opciu na prenájom 15 elektrických rušňov
- Pred podpisom zmluvy aktualizovať ekonomickú analýzu projektu vzhľadom na konkrétnu ponuku.
- Analyticky porovnať výhodnosť internej a externej údržby elektrických jednotiek a výsledky zohľadniť vo verejnom obstarávaní.
- Pripraviť prioritizovaný investičný plán pre projekty obnovy vozidlového parku ZSSK a vypracovať koncepciu budúceho nasadenie a potreby vozidiel.

Prílohy

Upozornenie

Všetky sumy v hodnotení sú uvedené v eur s DPH v cenovej hladine aktuálneho kvartálu. Ekonomické hodnotenie MF SR má pre subjekty odporúčací charakter a negarantuje prostriedky z rozpočtu verejnej správy v hodnote investičného projektu. Rozhodnutie o realizácii projektu je v kompetencii jednotlivých ministrov.